

III Nieuwe Bouwen

Nieuwe Zakelijkheid
 Brutalisme
 Shake hands (met een nadruk
 op het Nieuwe Bouwen)

Een collectieve architectuur

Na de oorlog vinden vooral de verworvenheden van de vooroorlogse Nieuwe Zakelijkheid (zie II-Interbellum) breed ingang. De wijkgedachte doet zijn intrede. De stad wordt gedacht in concentrische kringen vanuit de woning naar de straat, de buurt, de wijk en de stad. De drie stedelijke functies wonen, werken en recreëren worden duidelijk van elkaar gescheiden. Een sterk collectief bewustzijn is kenmerkend voor deze tijd. Ruimtelijk vertaalt dit zich onder meer naar een open stedenbouwkundige opzet van losstaande gebouwen, het ontstaan van veel collectief groen en gemeenschappelijke vormen van ontsluitingen van de woningen (in portieken, gespiegelde entreepartijen, et cetera).

De industrie doet zijn intrede

Om de snelheid van het bouwen te bevorderen, de bouw prijs in de hand te houden en het hoofd te bieden aan de materiaalschaarste, wordt er geëxperimenteerd met niet-traditionele materialen en productiewijzen. Beton, geprefabriceerde elementen en staal worden beproefd. Een mooi voorbeeld hiervan is de Bomenwijk van de architect Van Tijen. De oorspronkelijke gevel bestond uit de karakteristieke rechthoekige betontegels. De bouw wijze van dit project was nog semi-industrieel te noemen. In de volgende fase, die van de massawoningbouw (zie V), breekt het industriële bouwen werkelijk door.

Balkstraat 1-55

Bomenwijk

De architectuur van licht, lucht en ruimte

De architectuur uit deze periode is verzorgd, rustig en ook sober. De hoofdvorm bestaat veelal uit rechthoekige blokken, afgedekt met een licht schuin of plat dak, met of zonder overstek. De blokken zijn altijd als één geheel ontworpen en staan vaak vrij in de ruimte.

Kenmerkend in de gevels van deze architectuur zijn een ritmische ordening, grote ramen en balkons in een herhaling van onder naar boven van dezelfde elementen, zoals rijen woonkamerramen, balkons of portiekramen. In de gevels wordt veelvuldig gewerkt met symmetrie. De grote ramen en balkons geven een extravert beeld naar de stad. Door de relatieve rustige opzet van de gebouwen werken ze als een decor voor het vele aanwezige groen.

De detaillering wordt getypeerd door de relatieve 'dunheid' van de materialen. Materiaalschaarste was hier de oorzaak van, maar het past ook goed bij de luchtigheid en ijheid die werd nagestreefd in deze architectuur. Beton is een belangrijk nieuw gevelmateriaal. In sommige gebouwen komen bescheiden vormen van decoratie voor. Het kleurbeeld van deze architectuur is meer licht dan donker. Ook dit past bij het optimistische levensgevoel van de naoorlogse periode.

Bacinoh A

Faculteit Technische Natuurkunde

Faculteit Technische Informatica

Algemene architectuurcriteria voor de architectuur van het Nieuwe Bouwen:

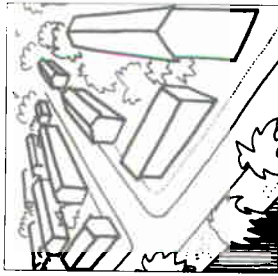
Algemeen uitgangspunt architectuur

1. De architectuur is in zijn samenhang met de omgeving, openheid en kleurstelling uitdrukking van een optimistisch levensgevoel.

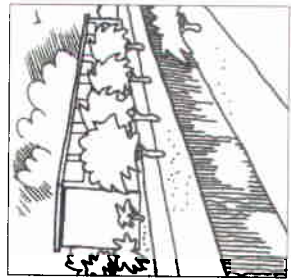

Gebouw en omgeving

2. De gebouwen staan (overwegend) los van elkaar.
3. In aaneengesloten gebieden vormen de gebouwen met elkaar een sterke ruimtelijke samenhang.

4. De gebouwen vormen samen een doorgaande open ruimte.
5. De gebouwen vormen met elkaar helder bepaalde openbare en collectieve ruimten en binnengebieden met privé-tuinen.

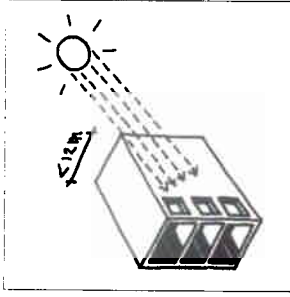
6. In aaneengesloten gebieden wordt de openbare ruimte gevormd door een ritmische compositie van gebouwen.
7. De kwaliteit van de groeiaanleg is hoogwaardig. De gebouwen zijn een decor voor het groen, de bomen en planten.

Maatvoering van de bebouwing

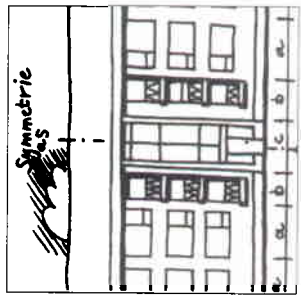
8. De maatvoering van de gebouwen verloopt van klein tot middelgroot. (Van een vrijstaand huis tot aan blokken met een maximale hoogte van circa 30 meter en een maximale lengte van circa 60 meter)

Bouwvolume en plastiek

9. De gebouwen bestaan uit een hoofdgebouw, mogelijk aangevuld met bijgebouwen.

10. De vorm van het hoofdgebouw is veelal rechthoekig en plaatvormig, ze is afgestemd op een optimale daglichttoetreding in het interieur.

11. Voor woongebouwen is de hoofdvorm niet glad, maar geled; door balkons, luifels, een zichtbare draagconstructie en dergelijke.

III NIEUWE BOUWEN

Gevelcompositie

12. De gevelcompositie is gebaseerd op het principe van ritme gecombineerd met symmetrie.

13. De ramen van de hoofdwoonruimtes zijn horizontaal van verhouding.

14. Voor woongebouwen zijn balkons en borstweringen belangrijke elementen in de gevel. De balkons lopen niet door over de gehele gevel.

15. Een welstandsbeoordeling moet een reclamadrager passen binnen de architectuur van het betreffende pand. Ze mogen de oorspronkelijke gevel niet aan het oog onttrekken.

Maatveldaansluiting

16. De aansluiting aan het maatveld verloopt van direct op de grond staand tot meer afstandelijk. De indruk van een zwevend gebouw is niet toegestaan.

17. Entreepartijen worden aangegeven door middel van luifels of nissen.

18. Erfafscheidingen zijn onderdeel van de bouwzwaaraag.

19. De samenhang van erfafscheidingen bestaat uit eenduidige materialisatie en vormgeving.

Gevelbeëindiging bovenaan en dak

20. Het dak, schuin dan wel vlak, wordt benadrukt in de gevel (overstek, boeiboord, betonrand, en dergelijke.)

21. Onderdelen van het dak, zoals dakkapellen of opbouwen, verstoren de ritmische en symmetrische eenheid van het gehele bouwwerk niet.

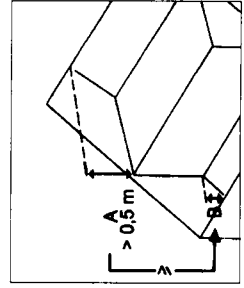
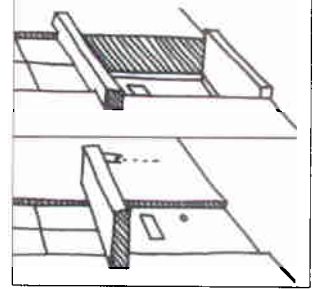
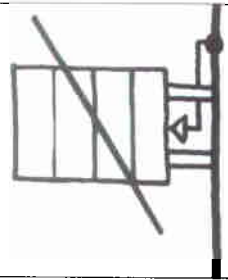
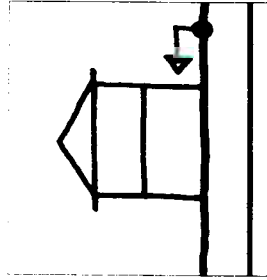
22. Onderdelen van het dak, zoals dakkapellen of opbouwen, volgen de gevelordening van de onderbouw.

23. Een dakkapel is een ondergeschikte toevoeging op het dak en moet daarom aan alle zijden door voldoende dakvlak zijn omgeven.

24. De totale breedte van een dakkapel aan de voorzijde bedraagt niet meer dan 60% van de totale breedte van het dakvlak (gemeten ter plaatse van de goot).

25. Omdat aan de achterzijde al veel vergunningvrij mogelijk is, is de breedte van een kapel daar niet groter dan het maximaal vergunningvrij toegestaan.

26. De bovenzijde van de dakkapel bevindt zich op meer dan 0,5 meter van de nok van het dak. De onderzijde bevindt zich op meer dan 0,5 meter van de goot.

27. De 'bovenmaat' (A) moet altijd gelijk of groter zijn dan de 'ondermaat' (B) van de kapel tot aan de dakgoot.

28. De totale breedte van een dakkapel op een zijdakvlak bedraagt niet meer dan 40% van de totale breedte van het dakvlak (gemeten ter plaatse van de goot).

29. Bij hoekaansluitingen van dakschilden dienen de dakkapellen op voldoende afstand van de hoek te zijn geplaatst, zodat de kapvorm zichtbaar blijft.

30. Voor rijenwoningen wordt een uniformering van dakkapellen nagestreefd: de trendsettermethode.

31. Bij meer dakkapellen op het dakvlak van één bouwblok (rijenwoningen) zijn de onder- en bovenkant van de dakkapellen gerangschikt op een horizontale lijn.

32. De dakkapellen zijn ofwel in het midden van het dakvlak geplaatst of zijn uitgelijnd met de hoofdgeleding van de onderliggende gevel.

Textuur, materiaal, kleurstelling en detaillering

33. In aaneengesloten gebieden is de materialisatie, detaillering en kleur van de verschillende gebouwen harmonisch op elkaar afgestemd (zie 3).

34. Bij kozijn- of puivervanging en bij nieuwe toevoegingen

moeten profielsystemen worden toegepast waarvan de profielfijnheid en diepte overeenkomen met het oorspronkelijke kozijn.

35. Kozijnervervangingen en nieuw toe te voegen kozijnen in de voor- en zijgevel moeten qua indeling overeenkomen met de oorspronkelijke kozijnen.

36. De voorkant van de dakkapel bestaat geheel uit kozijnen gevuld met glazig materiaal.

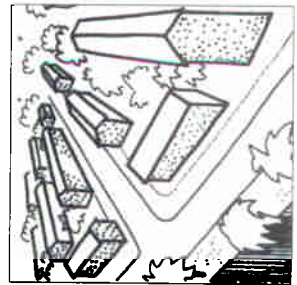
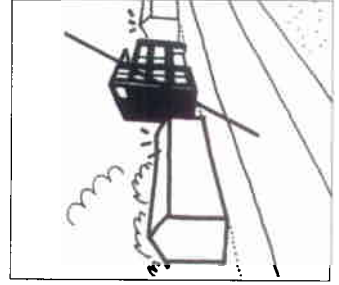
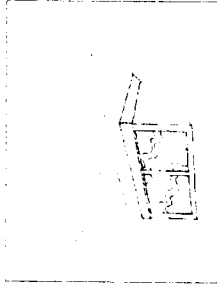
37. De zijkanten van de dakkapel zijn beide dicht of beide van glas.

De zijkant van een kapel op een zijdakschild tussen woningen is altijd geheel met een kozijn met glazig materiaal gevuld.

38. Voor de materiaalkeuze van kozijnen, dakranden en zijkanten is het voorkomen van ongewenste vervuiling maatgevend. (Licht gekleurde volkern-platen e.d. moeten daarom noppenloos worden bevestigd.)

39. De gevels bestaan uit een combinatie van dichte en open gevelmaterialen.

40. Het kleurbeeld van de gehele gevel is meer licht dan donker.

IV Traditionalisme

Delftse School
 Bossche School
 Shake hands (met een nadruk
 op het Traditionalisme)

Tak van Poortvlietstraat

De eenvoud van de architectuur

In deze architectuur wordt uitdrukking gegeven aan het systeem van de traditionele waarden en normen. Traditie, ambacht en eenvoud zijn belangrijke begrippen, waarin het huiselijk leven een grote rol speelt. In de architectuur en stedenbouw komt dit tot uiting in een gecultiveerd beeld van het alledaagse. De opzet van de woonwijk met de hofjes refereert aan de tuinstad. Het idyllisch karakter wordt tevens kracht bij gezet door de singel als nieuw element. Straten, bomen op de stoep en een achterpad ter ontsluiting van de achtertuinen zijn typerend.

In de volkswoningbouw ligt het accent op economisch gebruik van de ruimte en op een gezond leefklimaat. De doorzonwoning wordt het standaard type waarin licht, lucht, in- en uitkijk belangrijke onderdelen worden van de 'open' Hollandse samenleving. Naast het rijtjeshuis is het vrijstaande woonhuis ook een belangrijk werkterrein voor de traditionalistische architecten, zoals bijvoorbeeld het huis van Grandpré Molière aan Klein Vrijenban. De gebondenheid aan de aarde en het denken in hiërarchie van de verschillende delen van het gebouw zijn kenmerkend voor deze Delftse School stijl.

Traditie en techniek

Ondanks de vrij behoudende verschijningsvorm van het traditionalisme, wordt de moderne techniek niet geschuwd. Massaproductie en machinale vervaardiging worden ook hier ingezet. Maar er blijft de aandacht voor het ambacht in materiaalgebruik en constructiewijze.

Traditionele materialen als de baksteen en de keramische dakpan zijn typerend voor deze architectuur. Hierin bestaat een bepaalde vorm van hiërarchie ten opzichte van andere materialen als hout, staal en glas. Die zijn ondergeschikt aan de baksteen en keramische dakpan.

Klein Vrijenban

Kuypervijk

Een hiërarchische architectuur

Weinig verbijzonderingen en een eenvoudige vorm zonder overbodige detaillering zijn typerend voor deze architectuur. De gebouwen rijzen uit de grond op met een directe toegang. In de vormgeving wordt een bepaalde symboliek toegepast die refereert aan traditionele vormen. Alle onderdelen van het bouwwerk hebben een vaste eigen plek. Op een klein huis zal bijvoorbeeld geen overdreven grote hoge schoorsteen voorkomen, want dat past niet binnen de traditionele vorm van het woonhuis. Bij gebouwen met een bijzonder betekenis kan dit leiden tot een meer fantasievolle architectuur, zoals de Immanuëlkerk aan de Amalia van Solmslaan van de architect Eschauzier. In dit gebouw gaat het traditionalisme samen met moderne en meer abstracte vormgeving. Dit wordt ook wel 'Shake hands-architectuur' genoemd. De architectuur wordt leesbaar doordat functionele onderdelen van een gevel of constructieve onderdelen verbijzonderd worden tot decoratief element. Zo laten de gootklossen zien hoe het bouwwerk in elkaar zit. Kenmerkend aan deze architectuur is de toepassing van ingetogen materialen en kleuren. Het metselwerk is meestal aardkleurig.

Immanuëlkerk

Algemene architectuurcriteria voor de architectuur van het Traditionalisme:

Algemeen uitgangspunt architectuur

1. De architectuur bestaat uit het op een eigenijdse en fantasievolle wijze omgaan met alledaagse, gewone architectonische elementen.

Gebouw en omgeving

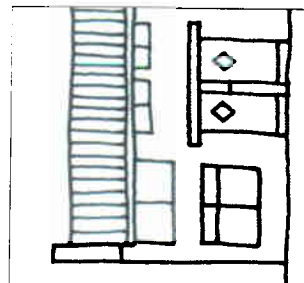
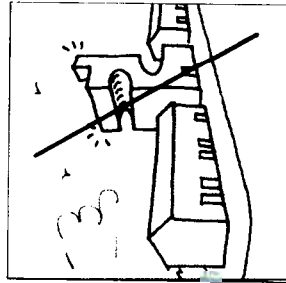
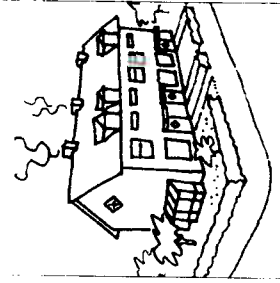
2. De individuele gebouwen ondersteunen het grotere stedenbouwkundige geheel (ensemble) waar ze deel van uitmaken.
3. De gebouwen maken vertandingen met de omgeving en vormen geen breuken.

Maaivoering van de bebouwing

4. De gebouwen hebben een totaalcompositie. Onderdelen van de gebouwen vormen hier een eenheid mee en verstoren de totaalcompositie niet.

Bouwvolume en plastiek

5. Het bouwvolume en de plastiek wordt bepaald door een beheerst spel van ingelogen traditionele vormen.

Gevelcompositie

6. De gevel wordt bepaald door een compositie van gaten, voor ramen en deuren, in muren.

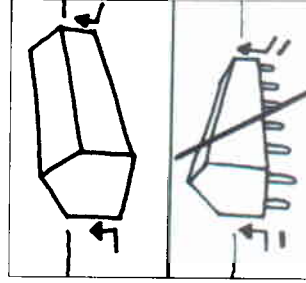
7. De ramen zijn op een welbewuste wijze in het muurvlak geplaatst (van een diepe, een gewone tot een vlakke negge) of de ramen zijn omkaderd en steken mogelijk buiten het muurvlak (het zogenaamde bloemenvenster).

8. Bij welstandsbeoordeling moet een reclametrager passen binnen de architectuur van het betreffende pand. Ze mogen de oorspronkelijke gevels niet aan het oog onttrekken.

Maaiveldaanluiting

9. De gebouwen rijzen direct op vanuit het maaiveld, ze staan op de grond. De indruk van een zwevend gebouw is niet toegestaan.

10. Extra aandacht gaat uit naar de vormgeving van de voordeur en de entreepartij (nissen, luifels, et cetera). Ze vormen een eenheid met de totaalcompositie (zie 4).

11. Erfafscheidingen en dergelijke zijn geïntegreerd met de architectuur van het hoofgebouw.

Gevelbeëindiging bovenaan en dak

12. De gebouwen zijn op een passende en bijzondere wijze bovenaan beëindigd. Dit geldt zowel voor schuine als rechte daken. Een onbehandelde vlakke aluminium daktrim is niet toegestaan.

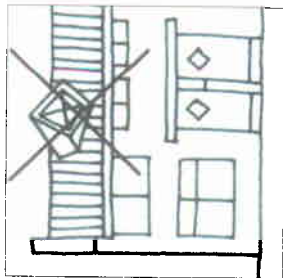
13. Het dak vormt een eenheid met het gehele bouwwerk (zie 4).

14. Onderdelen van het dak, zoals dakkapellen, verstoren de eenheid van het gehele bouwwerk niet.

15. Een dakkapel is een ondergeschikte toevoeging op het dak en moet daarom aan alle zijden door voldoende dakvlak zijn omgeven

16. De totale breedte van een dakkapel aan de voorzijde bedraagt niet meer dan 60% van de totale breedte van het dakvlak (gemeten ter plaatse van de goot).

17. Omdat aan de achterzijde al veel vergunningvrij mogelijk is, is de breedte van een kapel daar niet groter dan het maximaal vergunningvrij toegestane.

18. De bovenzijde van de dakkapel bevindt zich op meer dan 0,5 meter van de nok van het dak. De onderzijde bevindt zich op meer dan 0,5 meter van de goot.

De 'bovenmaat' (A) moet altijd gelijk of groter zijn dan de 'ondermaat' (B) van de kapel tot aan de dakgoot.

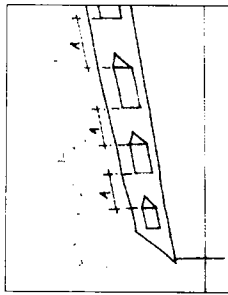
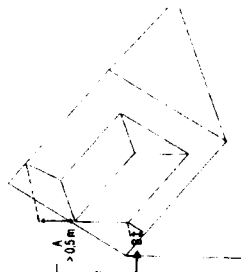
19. De totale breedte van een dakkapel op een zijdakvlak bedraagt niet meer dan 40% van de totale breedte van het dakvlak (gemeten ter plaatse van de goot).

20. Bij hoekaansluitingen van dakschilden dienen de dakkapellen op voldoende afstand van de hoek te zijn geplaatst, zodat de kapvorm zichtbaar blijft.

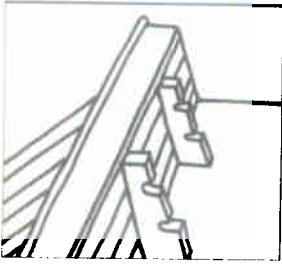
21. Voor rijenwoningen wordt een uniformering van dakkapellen nagestreefd: de trendsettermethode

22. Bij meer dakkapellen op het dakvlak van één bouwblok (rijenwoningen) zijn de onder- en bovenkant van de dakkapellen gerangschikt op een horizontale lijn

23. De dakkapellen zijn ofwel in het midden van het dakvlak geplaatst of zijn uitgelijnd met de hoofdgeleding van de onderliggende gevel

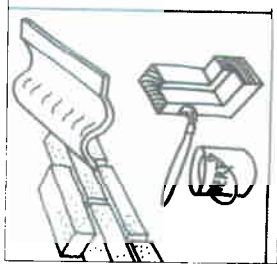

24. Extra aandacht gaat uit naar de vormgeving van de goot (gootklossen, et cetera). De goot vormt een eenheid met de totaalcompositie van het bouwwerk (zie 4).

Textuur, materiaal, kleurstelling en detaillering

25. De hoofdmaterialen bestaan uit aardkleurige bakstenen, geschilderd hout en keramische pannen.

26. De materialisatie ondersteunt de totaalcompositie van het bouwwerk. Sterk contrasterende materialen zijn niet toegestaan.

27. De kleurstelling van de gebouwen en onderdelen is daarin niet opvallend.

28. Kozijnvervangingen en nieuw toe te voegen kozijnen moeten qua profielingen en detaillering identiek zijn aan die van de oorspronkelijke kozijnen. Kozijnen van kunststof zijn niet toegestaan.

29. Kozijnvervangingen en nieuw toe te voegen kozijnen, in de voor- en/of zijgevel, moeten qua indeling en invulling (doorzichtig glas, bewerkt glas, houten borstweringen e.d.) identiek zijn aan die in de oorspronkelijke kozijnen.

30. De voorkant van de dakkapel bestaat geheel uit kozijnen gevuld met glazig materiaal.

31. De zijkanten van de dakkapel zijn beide dicht of beide van glas. De zijkant van een kapel op een zijdakschild tussen woningen is altijd geheel met een kozijn met glazig materiaal gevuld.

32. Voor de materiaalkeuze van kozijnen, dakranden en zijkanten is het voorkomen van ongewenste vervuiling maatgevend. (Licht gekleurde) volkern-platen e.d. moeten daarom noppenloos worden bevestigd.

V Massa(woning)bouw

Hoogbouw architectuur
Middelhoogbouw architectuur
Standaard rijenwoning architectuur

Architectuur ten dienste van het woningvraagstuk

De woningnood was begin jaren zestig nog altijd staatsvijand nummer één. In rap tempo moesten duizenden woningen en bijbehorende stedelijke voorzieningen, zoals scholen, kantoren en fabrieken, worden gebouwd. De planning daarvoor verliep sterk centralistisch via het ministerie van Volkshuisvesting. Deze verleende bouwbedrijven die kosten en bouwtijd besparende bouwsystemen ontwikkelden extra voordelen op de woningmarkt en bij gemeenten. De inbreng van de individuele architect werd sterk teruggedrongen. Het icoon van deze architectuur is de galerijflat.

Stedenbouwkundig vertaalde zich één en ander in het strikt doorvoeren van functiescheiding, gebieden voor wonen, werken en recreëren. Het beeld van deze stadsdelen wordt gedomineerd door grote losstaande gebouwen in ruim bemeten groen en met ruime parkeervoorzieningen op het maaiveld. De auto kreeg in deze gebieden ruim baan. De Poptahof en de Voorhof zijn heldere voorbeelden voor de architectuur van deze periode. Het was de bedoeling om met een zelfde inzet en voortvarendheid ook de binnenstad en de oude stadsdelen te saneren. De aanzet daarvoor in Delft is bijvoorbeeld de Sint Sebastiaanbrug. Verder is het echter niet gekomen. Maatschappelijke kritiek op de grootschaligheid van de nieuwe stadsdelen smoorde uiteindelijk deze architectuurperiode.

De industrie dicteert

De bouw baseert zich in deze periode zo veel mogelijk op échte industriële processen. De onvoorspelbaarheid van de productie op de bouwplaats wordt zo veel mogelijk vervangen door een gecontroleerde productie in de fabriek. Montagebouw en uitgekende systemen voor ruwbouw en afbouw worden ontwikkeld. De scheiding tussen draagstructuur en de in- en afbouwsystemen levert in vele gevallen heel flexibele en ook ruime plattegronden op. De gevel wordt teruggebracht tot een systeem van invulelementen die voor een groot deel bestaat uit glas. Deze generationaliseerde bouwwijzen worden niet alleen toegepast voor woningen maar ook voor kantoren, scholen, ziekenhuizen en dergelijke. Een Delfts voorbeeld hiervan is de kantoorforen Torenhove aan het Delflandplein.

Roland Holstlaan

Torenhove

Herhaling, horizontaliteit, en veel glas

Aan de basis van deze architectuur ligt herhaling: de herhaling van gestandaardiseerde eenheden. Dit geldt voor alle categorieën gebouwen, van groot tot klein, van woning tot schoolgebouw. De gebouwen verbijzonderen zich niet sterk in zijgevels en het dak. Een zijgevel is in veel gevallen een blinde wand en het dak is de vlakke bovenzijde van de bovenste bouwlaag. De meer onaanlokkelijke functies op de begane grond, zoals bergingen, worden eenvoudig weggewerkt met bosschages. De herhaling van galerijen en balkons levert de extreme horizontaliteit op in deze architectuur. De gevel van deze galerijgebouwen wordt voor een belangrijk deel gevormd door de borstweringen en de vloerranden in het voorvlak. Terugniggende gevelinvullingen met veel glas geeft de architectuur een open en optimistische uitstraling. Dit laatste wordt ook ondersteund door het gebruik van een meer lichte kleurstelling.

Bosboom Toussaintplein

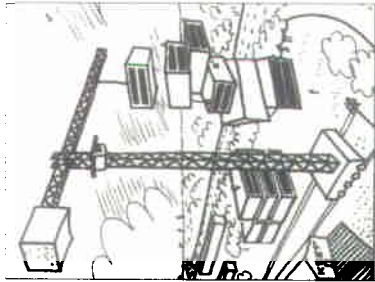

sterflats Buitenhofdreef

Algemene architectuurcriteria voor de Massa(woning)bouw

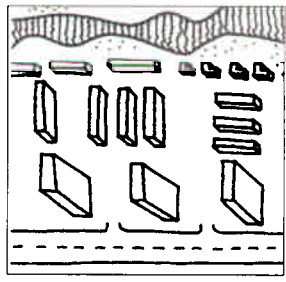
Algemeen uitgangspunt architectuur

1. De architectuur past de gebruikstechnische en esthetische mogelijkheden van een industriële productie zo veel mogelijk toe. De moderne techniek wordt als positief element gehanteerd in de architectuur.

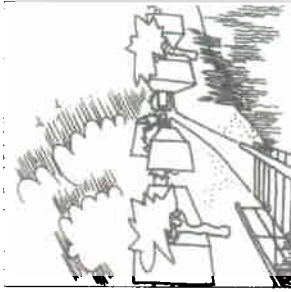
Gebouw en omgeving

2. De gebouwen staan vrij in de ruimte.
3. In aaneengesloten gebieden vormen de gebouwen met een elkaar een sterke ruimtelijke samenhang.

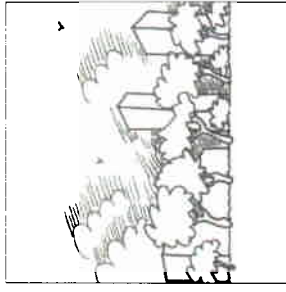

4. In een bepaald gebied hebben de gebouwen hoogtes die duidelijk van elkaar verschillen.

5. In een bepaald gebied vormen de gebouwen een doorgaande open ruimte.

6. De ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden wordt bepaald door de combinatie van gebouwen in een 'zee' van groen.

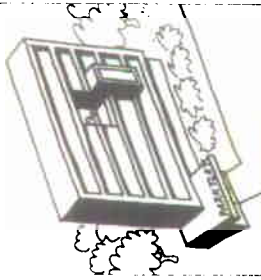

Maatvoering van de bebouwing

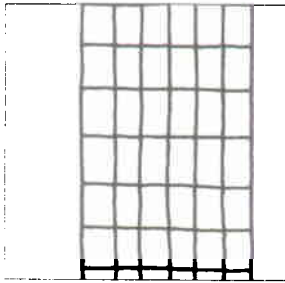
7. De maatvoering van de gebouwen verloopt van klein tot groot tot middelgroot. (Van een tweelaagse ééngesinsrijenwoning tot aan flats en torens met hoogtes van circa 60 meter).

Bouwvolume en plastiek

8. De bouwvolumes zijn een **voudig**, **rechthoekig** en **plaaivormig**; de vorm is **afgestemd** op een optimale **daglichttoetreding** in het **interieur**.

9. De gebouwen hebben een **heldere** hoofdvorm.

Gevelcompositie

10. De gevelcompositie is gebaseerd op het principe van **herhaling**. Incidenteel zijn **uitzonderingen** mogelijk.

11. De gevelcompositie heeft een **heldere** opzet.

12. Bij **welstandsbeoordeling** moet een **reclamedrager** **passen** binnen de **architectuur** van het betreffende **pand**. Ze **mogen** de **oorspronkelijke** gevels **niet** aan het oog **onttrekken**.

Maaiveldaanluiting

13. De aansluiting aan het **maaiveld** **verloopt** van **direct** op de **grond** **staand** tot **meer** **afstandelijk**.

14. **Entreepartijen** worden **aangegeven** via **lufels**, **nissen**, **overbouwings**, **entreegebouwen** en **dergelijke**.

Gevelbeëindiging bovenaan en dak

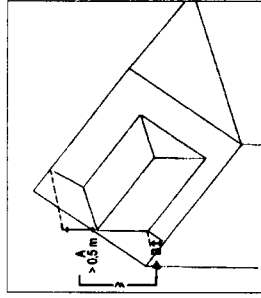
15. Het dak kan in vorm en materiaal worden **verbijzonderd**, maar **verstoort** niet de **eenheid** van het **bouwwerk** (zie 9).

16. Een **dakkapel** is een **ondergeschikte** toevoeging op het dak en moet daarom aan alle zijden door voldoende **dakvlak** zijn **omgeven**.

17. De **totale breedte** van een **dakkapel** aan de **voorzijde** **bedraagt** niet meer dan **60%** van de **totale breedte** van het **dakvlak** (gemeten ter **plaatse** van de **goot**).

18. Omdat aan de **achterzijde** al **veel vergunningvrij** mogelijk is, is de **breedte** van een **kapel** daar **niet** groter dan het **maximaal vergunningvrij** **toegestane**.

19. De **bovenzijde** van de **dakkapel** **bevindt** zich op **meer** dan **0,5 meter** van de **nok** van het **dak**. De **onderzijde** **bevindt** zich op **meer** dan **0,5 meter** van de **goot**.

De **'bovenmaat' (A)** moet **altijd** **gelijk** of **groter** zijn dan de **'ondermaat' (B)** van de **kapel** tot aan de **dakgoot**.

20. De **totale breedte** van een **dakkapel** op een **zijdakvlak** **bedraagt** niet meer dan **40%** van de **totale breedte** van het **dakvlak** (gemeten ter **plaatse** van de **goot**).

21. Bij hoekaansluitingen van dakheden dienen de dakkapellen op voldoende afstand van de hoek te zijn geplaatst, zodat de kapvorm zichtbaar blijft.

22. Voor rijenwoningen wordt een uniformering van dakkapellen nagestreefd: de trendsettermethode

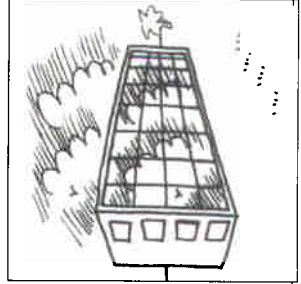
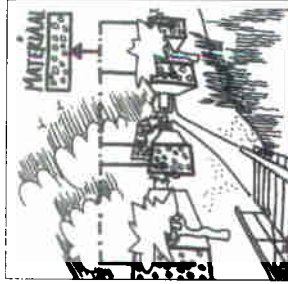
23. Bij meer dakkapellen op het dakvlak van één bouwblok (rijenwoningen) zijn de onder- en bovenkant van de dakkapellen gerangschikt op een horizontale lijn

24. De dakkapellen zijn ofwel in het midden van het dakvlak geplaatst of zijn uitgelijnd met de hoofdgeleding van de onderliggende gevel

Textuur, materiaal, kleurstelling en detaillering

25. In aaneengesloten gebieden is de materialisering, detaillering en kleur van de verschillende gebouwen harmonisch op elkaar afgeslafd (zie 3).

26. De expressie van de gevel wordt in belangrijke mate bepaald door glas. Vervanging van doorzichtig glas door een niet-transparante vulling is toegestaan mits een glazig materiaal aan de buitenzijde wordt toegepast.

27. De uitstraling van materialen en detaillering is industrieel.

28. Kozijnvervangingen en nieuw toe te voegen kozijnen moeten qua brutomaat van de profilerings- en qua detaillering overeenkomen met die van de oorspronkelijke kozijnen. Bij toepassing van een kunststof profielsysteem dient daarom een houtprofiel te worden toegepast met een overeenkomstig brutomaat profiel.

29. Kozijnvervangingen en nieuw toe te voegen kozijnen in de voor- en/of zijgevel moeten qua indeling en invulling overeenkomen met die van de oorspronkelijke kozijnen.

30. De voorkant van de dakkapel bestaat geheel uit kozijnen gevuld met glazig materiaal.

31. De zijkanten van de dakkapel zijn beide dicht of beide van glas. De zijkant van een kapel op een zijdakschild tussen woningen is altijd geheel met een kozijn met glazig materiaal gevuld

32. Voor de materiaalkeuze van kozijnen, dakranden en zijkanten is het voorkomen van ongewenste vervuiling maatgevend. (Licht gekleurde) volkern-platen e.d. moeten daarom noppenloos worden bevestigd.

33. Het kleurbeeld van de gehele gevel is meer licht dan donker.